
Poboljšanje institucionalne i komercijalne snage hrvatskog sektora voća

Primatelj: HVZ, Hrvatska voćarska zajednica

Partner: Ministarstvo polj., šumarstva i vodnog gospodarstva RH

Bilten br. 2, lipanj – rujan 2006.

<http://www.tisup.mps.hr/>

Uvodnik:

Jan Robbrecht, Voditelj projektnog tima

Uvodne napomene uz aktivnosti Projekta hrvatskog sektora voća

Štovani kolege, dragi čitatelji,

Tijekom svibnja, lipnja i srpnja 2006. ja i kolegica Dubravka Bačić posjetili smo 82 proizvođača voća i veletrgovca po cijeloj Hrvatskoj. Cilj tih posjeta bio je dobiti “iz prve ruke” informacije vezane za stupanj organizacije sektora, proizvodnji, prodaji i problemima s kojima se proizvođači susreću (vidi prvo izdanje biltena).

Jedan od osnovnih problema s kojima se proizvođači svakodnevno suočavaju je nedostatak informacija o tržištu. Što proizvođači u inozemstvu proizvode i u kojim količinama? Koje su cijene koje ti proizvođači dobivaju za svoje proizvode na stranim tržištima? Kakvi su trendovi i evolucija u sektoru u drugim zemljama?

Svi su proizvođači itekako svjesni da njihove investicije i rizici koje uz njih idu uvelike ovise o ovom tipu informacija i savjeta. U sektoru voća, sve investicije koje proizvođači poduzimaju predstavljaju dugoročan tip investiranja, tako da je veoma bitno da se sve opcije u svezi s njima detaljno razmotre i procjene.

Rješenje ovog problema prilično je kompleksno. Prije svega, potrebite u neke organizacije koje “prikupljaju” takve informacije. Potom, sve prikupljene informacije trebaju se “obraditi” na opsežan način kako bi ih učesnici na tržištu (proizvođači, veletrgovci, lanci supermarketa i preradivačka industrija) mogli koristiti za svoje buduće planove. Treće, sve prikupljene i adekvatno obrađene informacije trebaju biti uvijek na raspolaganju i uredovno distribuirane svim proizvođačima.

Mnogi proizvođači koje smo posjetili smatraju da HVZ treba biti upravo takva organizacija koja “prikuplja” podatke. Moje je, pak, mišljenje, da HVZ i njezini članovi nisu jedini koji su zainteresirani za takve informacije. Tu je i resorno ministarstvo, učesnici na tržištu, te sve zainteresirane strane u sektoru kojima je interes imati pristup takvim pouzdanim informacijama o tržištu. Stoga, za prikupljanje informacija o tržištu trebaju se uložiti zajednički (financijski) naponi cjelokupnog javnog sektora i svih učesnika na tom tržištu (primjedba : TISUP, sustav tržišnog informiranja resornog ministarstva, prikuplja važne podatke, među njima o cijenama poljoprivrednih i drugih hortikulturnih proizvoda, u različitim etapama tržišnog lanca).

Takodjer, osim prikupljanja informacija, velika količina informacija treba se organizirati, interpretirati i transformirati na opsežan način kako bi ih, tako obradjene, mogli koristiti donositelji odluka u sektoru, te ostali učesnici na tržištu.. Po meni, sve je to zadaća jedne organizacije za prikupljanje podataka.

Što se tiče odabira relevantnih informacija za sektor proizvodnje, prilagodbe tih informacija njegovim potrebama, kao i potrebama proizvođača voća, te njihova distribucija prema svojim članovima, u tom smislu bi HVZ morala imati važnu ulogu.

S ovim biltenom želimo “utrti” put za stvaranje redovnog “biltena o sektoru”, preko kojeg će se članovi HVZa i srodnih organizacija uredovno informirati o svemu što se događa u njihovom sektoru.

Stoga, pozivamo “sve” zainteresirane strane, a najviše naše proizvođače voća, da podrže razvoj HVZ i osnaženje neometane komunikacije između “organizacija HVZa” i njezinih članova.

Proizvodnja voća

Tatjana Borbaš, dipl. ing. agr.

Republika Hrvatska ima veoma povoljne uvjete za proizvodnju kontinentalnih i mediteranskih sorata voća, iako taj potencijal nije dovoljno dobro iskorišten. Domovinski rat i privremena okupacija hrvatskog teritorija uzrokovali su značajan proizvodnje i novih nasada.

Tablica 1: Proizvodnja pojedinih vrsta voća

Voće		1999	2000	2001	2002	2003	2004*
Jabuke	t	66.752	81.339	32.461	59.143	58.054	29.619
	000 stabala	3.745	3.858	4.146	4.238	4.479	1.665
Kruške	t	10.027	10.081	6.734	7.594	7.600	118
	000 stabala	976	992	993	980	980	49
Breskve	t	10.211	9.330	9.046	10.120	6.631	272
	000 stabala	692	714	716	746	745	25
Šljive	t	38.030	39.857	39.631	20.543	42.826	132
	000 stabala	5.753	5.628	5.607	5.604	5.596	30
Višnje	t	8.453	7.566	8.169	6.542	6.947	426
	000 stabala	1.010	1.078	1.050	1.070	1.058	130
Trešnje	t	6.370	5.870	4.496	5.873	5.030	/
	000 stabala	582	588	586	589	588	/
Mandarine	t	18.210	19.361	18.995	16.057	11.102	15
	000 stabala	756	770	773	779	779	3
Smokve	t	6.042	4.890	4.658	4.658	4.037	1
	000 stabala	580	569	556	552	540	0,3
Orasi	t	4.772	4.908	3.255	2.783	3.487	1
	000 stabala	528	522	525	527	520	0,2
Bademi	t	3.315	2.808	2.574	2.616	1.567	/
	000 stabala	372	354	355	349	341	/
Jagode	t	4.842	3.960	4.039	4.843	4.900	/
	000 stabala	965	954	944	996	1.000	/
Kupine	t	1.152	959	893	916	950	/
	000 stabala	318	313	299	916	300	/
Marelice	t	1.400	1.300	600	900	966	/
	000 stabala	150	154	155	162	164	4
Naranče	t	600	500	600	500	491	2
	000 stabala	33	34	35	35	36	0,4
Limun	t	600	400	500	500	449	/
	000 stabala	38	39	40	40	42	/

Izvor: Državni zavod za statistiku, *samo pravna tijela

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku pod voćnjacima se nalazi 69.000 ha ili 2,2 % ukupnog poljoprivrednog zemljišta. Glavne kulture su jabuke, šljive, breskve, višnje i orasi, te masline i mandarine u obalnom području. Oko 95% voćnjaka u obiteljskom je vlasništvu, što uvelike utječe na rascjepkanost proizvodnje, čineći je neproduktivnom i bez prave uloge u ponudi na tržištu.

Nadalje, većina proizvodnje voća ukazuje na značajne prinose, ali uz oscilacije po pitanju kakvoće. Uslijed nepovoljne strukture proizvodnje i nedodatk organizacije tržišta Hrvatska uvozi ogromne količine svih vrsta voća. Za 20 različitih vrsta voća hrvatska samodostatnost u proizvodnji iznosi svega 63 %. Jedino proizvodnja mandarina pokriva domaće potrebe i potrošnju.

Ostali podaci glede proizvodnje voća uzeti su iz Upisnika poljoprivrednih gospodarstava. Krajem studenog 2005. u Upisniku je registrirano 14.650,03 ha voćnjaka, od kojih je, od Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva RH, tražen poticaj za održavanje postojećih nasada za 5.701,22 ha.

Tablica 2: Voćnjaci prema Upisniku poljoprivrednih gospodarstava, 2005

Županija	Godišnji poticaj, ha	Registrirano, ha
Bjelovarsko-bilogorska	305,07	1.483,93
Brodsko-posavska	607,70	1.057,33
Dubrovačko-neretvanska	209,08	918,29
Grad Zagreb	243,19	181,01
Istarska	102,78	283,90
Karlovačka	31,75	277,01
Koprivničko-križevačka	234,05	861,41
Krapinsko-zagorska	42,56	369,87
Ličko-senjska	21,20	160,32
Međimurska	501,26	852,17
Osječko-baranjska	865,94	1.776,35
Požeško-slavonska	274,27	869,16
Primorsko-goranska	2,79	45,87
Sisačko-moslavačka	246,03	912,26
Splitsko-dalmatinska	96,92	543,03
Šibensko-kninska	6,80	106,88
Varaždinska	70,02	430,18
Virovitičko-podravska	791,02	1.098,77
Vukovarsko-srijemska	467,28	658,82
Zadarska	181,57	442,94
Zagrebačka	399,94	1.320,50
Total	5.701,22	14.650,03

Izvor: Ravnateljstvo za tržišnu i strukturnu potporu u poljoprivredi, MPŠVG RH

→ **Struktura proizvođača**

Prema Popisu poljoprivrede u 2003., 318.094 obiteljskih gospodarstava uzgaja voće, od kojih samo 13.311 gospodarstava posjeduje plantažne nasade (4,2 %). Svega 1,3 % obiteljskih gospodarstava uzgajao je voće na površini većoj od 20 ha.

Tablica 3: Broj obiteljskih gospodarstava, broj proizvođača voća, po županijama

Županija	Površina, ha	Voćnjaci	Voćnjaci - plantaže	Ukupno
Zagrebačka	Ukupno	23.963	471	24.434
	10,01 - 20,00	1.094	31	1.125
	Više od 20,00	197	5	202
Krapinsko-zagorska	Ukupno	16.853	137	16.990
	10,01 - 20,00	118	7	125
	Više od 20,00	14	2	16
Sisačko-moslavačka	Ukupno	17.995	317	18.312
	10,01 - 20,00	1.006	26	1.032
	Više od 20,00	229	9	238
Karlovačka	Ukupno	13.103	57	13.160
	10,01 - 20,00	744	7	751
	Više od 20,00	91	1	92
Varaždinska	Ukupno	19.763	181	19.944
	10,01 - 20,00	204	2	206
	Više od 20,00	30	1	31
Koprivničko-križevačka	Ukupno	17.804	312	18.116
	10,01 - 20,00	1.409	29	1.438
	Više od 20,00	257	7	264
Bjelovarsko-bilogorska	Ukupno	19.148	294	19.442
	10,01 - 20,00	1.682	33	1.715
	Više od 20,00	449	8	457
Primorsko-goranska	Ukupno	6.614	84	6.698
	10,01 - 20,00	169	3	172
	Više od 20,00	84	2	86
Ličko-senjska	Ukupno	7.142	38	7.180
	10,01 - 20,00	522	7	529
	Više od 20,00	74	1	75
Virovitičko-podravska	Ukupno	14.578	492	15.070
	10,01 - 20,00	828	54	882
	Više od 20,00	390	36	426
Požeško-slavonska	Ukupno	9.492	391	9.883
	10,01 - 20,00	470	43	513
	Više od 20,00	140	13	153
Brodsko-posavska	Ukupno	14.820	519	15.339
	10,01 - 20,00	617	33	650
	Više od 20,00	238	13	251
Zadarska	Ukupno	10.528	2.164	12.692
	10,01 - 20,00	168	22	190
	Više od 20,00	61	5	66
Osječko-baranjska	Ukupno	26.256	653	26.909
	10,01 - 20,00	1.086	40	1.126
	Više od 20,00	547	34	581
Šibensko-kninska	Ukupno	10.295	66	10.361
	10,01 - 20,00	87	3	90
	Više od 20,00	40	1	41
Vukovarsko-srijemska	Ukupno	16.138	373	16.511
	10,01 - 20,00	1.039	47	1.086
	Više od 20,00	686	32	718

Splitsko-dalmatinska	Ukupno	19.168	1.476	20.644
	10,01 - 20,00	244	30	274
	Više od 20,00	97	17	114
Istarska	Ukupno	8.314	1.926	10.240
	10,01 - 20,00	771	188	959
	Više od 20,00	203	50	253
Dubrovačko-neretvanska	Ukupno	8.534	2.827	11.361
	10,01 - 20,00	263	85	348
	Više od 20,00	107	26	133
Međimurska	Ukupno	14.915	340	15.255
	10,01 - 20,00	241	12	253
	Više od 20,00	64	5	69
Grad Zagreb	Ukupno	9.360	193	9.553
	10,01 - 20,00	103	5	108
	Više od 20,00	19	4	23
Hrvatska	Ukupno	304.783	13.311	318.094
	10,01 - 20,00	12.865	707	13.572
	Više od 20,00	4.017	272	4.289

Izvor: Popis poljoprivrede, 2003.

Prema Popisu poljoprivrede iz 2003., imali smo 132 pravna tijela s voćnjacima, od kojih je svega 26 (ili 19,7 %) imalo više od 100 ha voćnjaka.

Table 4: Broj pravnih tijela s voćnjacima, po županijama

Županija	Br.pravnih tijela	Površina, ha			
		21 - 30	31 - 50	51 - 100	Više od 100
Zagrebačka	14	1	1	.	4
Krapinsko-zagorska	3	1	.	1	.
Sisačko-moslavačka	4	1	.	1	1
Karlovačka	3
Varaždinska	3				1
Koprivničko-križevačka	3				2
Bjelovarsko-bilogorska	1		1		
Primorsko-goranska	3				
Virovitičko-podravska	9	1	1	1	2
Požeško-slavonska	2				
Brodsko-posavska	10		3	4	1
Zadarska	3		1		
Osječko-baranjska	19		1	4	8
Šibensko-kninska	2				
Vukovarsko-srijemska	7	2		1	3
Splitsko-dalmatinska	11	2			
Istarska	13		1	1	2
Dubrovačko-neretvanska	9		1		
Međimurska	8	2			1
Grad Zagreb	5				1
Hrvatska	132	10	10	13	26

Source: Agricultural Census, 2003

Svjetska proizvodnja jabuka i europska proizvodnja voća

Jan Robbrecht, Voditelj projektnog tima

Kao što je spomenuto u uvodniku, proizvođači su uvijek veoma zainteresirani za informacije glede proizvodnje, cijene, evoluciju tržišta i slične informacije iz drugih zemalja.

U ovom broju biltena pozabaviti ćemo se nekim pitanjima vezanima za proizvodnju.

→ ***Tablica 1: Svjetska proizvodnja jabuka***

Ova tablica sadrži podatke o svjetskoj proizvodnji jabuka, u 1.000 tona, na 6 kontinenta, sa detaljnim prikazom po zemljama koje proizvode više od 700.000 tona/god. (u 2004 g.). Možemo zaključiti da se proizvodnja još uvijek povećava. Kina je daleko najveći proizvođač jabuka sa 22.163.000 tona proizvedenih u 2004. godini.

→ ***Tablica 2: Proizvodnja voća u zemljama Europske unije, u 1000 tona***

Ova tablica govori sama za sebe. Možete vidjeti po zemljama kakav je razvojni trend proizvodnje voća, za različite voćne vrste.

→ ***Tablica 3: Proizvodnja jabuka po sortama u 15 zemalja Europske unije***

Ova tablica daje nam uvid u proizvodnju u 15 zemalja članica EU, po površinama pod jabukama u hektarima, te prikaz razvojnog trenda proizvodnje između 1997. - 2002. g.. Ovaj tip podataka se, na europskoj razini, prikuplja svakih 5 godina.

Ova nam tablica već daje predodžbu razvojnog trenda pojedinih sorata jabuka, te njihovu popularnost u pojedinim zemljama. Posebnu pozornost treba posvetiti Idaredu, najpopularnijoj sorti u Hrvatskoj.

→ ***Tablica 4: Jabuke skladištne po stanju 1. prosinca u godini proizvodnje***

Na ovu tablicu hrvatski proizvođači trebaju obratiti posebnu pozornost. Svi spomenuti skladišni kapaciteti pripadaju proizvođačima i njihovim organizacijama.

Nisam uspio pronaći podatke o kapacitetu skladišta, no već iz ovih podataka može se dobiti predodžba o volumenu skladištenih proizvoda. U tablici se nalaze dva umetnuta reda, jedan s ukupnom proizvodnjom u 2004. g., a drugi s postotkom ukupne količine proizvoda skladištenih na 1. prosinac 2004. g., po zemljama.

Tablica 1

Svjetska proizvodnja jabuka. Zemlje koje proizvode više od 700.000 t/god.

Kontinent/zemlja	- u 1000 t					
	1994	1996	1998	2000	2002	2004
Svijet	48.318	56.277	56.789	59.266	55.599	61.919
Europa	18.435	20.222	18.288	20.119	18.060	19.808
- Francuska	2.662	2.446	2.210	2.157	2.432	2.217
- Njemačka	2.097	2.162	2.296	3.137	1.471 *	1.592 *
- Italija	2.233	2.071	2.143	2.232	1.855	2.069
- Turska	2.095	2.200	2.450	2.400	2.200	2.300 *
- Poljska	1.441	1.952	1.687	1.450	2.168	2.500
- Rumunjska	363	660	365	490	492	1.098
- Ukrajina	651	1.041	568	648	522	850 *
- Rusija	1.142	1.800	1.330	1.832 *	1.950 *	2.030 *
Afrika	1.289	1.574	1.470	1.569	1.703	1.921
Južna Afrika	563	608	586	578	591	763
Sjeverna i središnja Amerika	6.286	5.678	6.172	5.593	4.707	5.476
- SAD	5.217	4.709	5.283	4.682	3.866	4.571
Južna Amerika	2.711	3.160	3.019	3.033	3.283	3.731
- Brazil	700	701	791	1.153	857	978
- Čile	810	950	975	805	1.050	1.250
- Argentina	1.006	1.219	1.034	833	1.157	1.262
Azija	18.810	24.814	27.008	28.012	26.995	30.183
- Iran	2.008	1.925	1.944	2.142	2.334	2.400 F
- Indija	1.300	1.300 *	1.321	1.050	1.160	1.470 F
- Kina	11.137	17.060	19.491	20.437	19.251	22.163 *
- Japan	989	899	879	800	926	881 *
Oceanija	788	829	832	940	851	800

Primjedba:* = neslužbeni podaci - F = FAO-procjena

Tablica 2

Proizvodnja konzumnog voća, po vrstama, od strane profesionalnih proizvođača u EU zemljama, u 1.000 t ("proizvodi nakon berbe")¹⁾

Zemlja	1995	2000	2003	2004p	2005e
	p: preliminano		e: procjena		
Jabuka					
- Belgija	508	500	319	356	325
- Danska	30	31	25	26	26
- Njemačka	573	1.131	818	945	915
- Grčka	315	288	165	282	265
- Španjolska	780	683	704	553	671
- Francuska	1.980	2.260	1.728	1.708	1.769
- Irska	12	15	.	.	.
- Italija	1.889	2.206	2.152	2.035	2.145
- Luksemburg	3	12	4	11	11
- Nizozemska	595	500	405	435	380
- Portugal	235	227	282	273	246
- Velika Britanija	254	195	156	163	183
- Austrija	157	196	175	198	204
- Švedska	18	22	22	19	19
- Finska	2	3	3	3	.
EU-15	7.350	8.268	6.969	7.020	7.175
- Češka	99	195	152	164	123
- Estonija	32	19	5	2	.
- Letonija	49	35	36	7	.
- Litva	121	102	62	21	.
- Mađarska	353	695	508	700	463
- Cipar	9	11	11	11	11
- Poljska ²⁾	1.288	2.000	2.428	2.522	2.000
- Slovenija	73	84	70	93	77
- Slovačka	14	27	34	31	29
NMS-10 (nove članice)	2.038	3.168	3.306	3.551	2.793
EU-25	9.389	11.436	10.275	10.571	9.968
Kruške					
- Belgija	156	180	176	231	212
- Danska	5	6	4	5	5
- Njemačka	40	65	49	61	43
- Grčka	56	53	32	54	56
- Španjolska	457	597	641	521	573
- Francuska	316	259	191	248	221
- Italija	958	876	831	854	842
- Luksemburg		2	1	1	1
- Nizozemska	165	195	170	225	200
- Portugal	74	94	80	187	124
- Velika Britanija	36	34	35	34	27
- Austrija	6	6	9	9	10
- Švedska	3	2	.	.	.
EU-15	2.271	2.370	2.219	2.432	2.315
- Češka	1	3	2	2	2
- Mađarska	41	37	19	18	.
- Cipar	1	1	1	1	1

Proizvodnja konzumnog voća, po vrstama, od strane profesionalnih proizvođača u EU zemljama, u 1.000 t ("proizvodi nakon berbe")¹⁾

- Poljska	83	82	77	87	65
- Slovenija	8	6	4	5	3
NMS-10	134	128	103	115	86
EU-25	2.406	2.498	2.322	2.547	2.402
Breskve					
- Njemačka	1	1	0	1	1
- Grčka	661	830	120,2	804	723
- Španjolska	523	797	856	654	815
- Francuska	325	283	199	227	236
- Italija	1.173	931	808	919	921
- Portugal	90	63	57	52	52
- Austrija	6	4	2	3	3
EU-15	2.779	2.909	2.044	2.660	2.750
- Češka	11	10	7	6	6
- Madjarska	42	64	32	83	60
- Cipar	2	4	4	4	4
- Malta	1	1	1	1	1
- Poljska	13	20	12	14	
- Slovenija	8	11	5	13	10
- Slovačka	3	3	3	4	.
NMS-10	81	113	64	124	85
EU-25	2.860	3.022	2.108	2.784	2.835
Nektarine					
- Grčka	96	110	12	102	90
- Španjolska	138	308	371	259	343
- Francuska	201	189	149	170	178
- Italija	490	559	544	821	709
EU-15	925	1.166	1.076	1.351	1.320
EU-25	926	1.166	1.076	1.351	1.321
Cherries					
- Belgija	9	6	7	6	7
- Danska	.	3	.	.	.
- Njemačka	75	80	67	74	53
- Grčka	43	48	30	37	31
- Španjolska	57	114	108	63	89
- Francuska	63	71	55	62	73
- Italija	127	156	109	95	108
- Luksemburg	0	0	0	0	0
- Nizozemska	1	0	.	.	.
- Portugal	8	8	14	16	17
- Velika Britanija	4	0	1	1	1
- Austrija	0	1	1	1	1
- Švedska	0	2	.	.	.
EU-15	399	488	396	359	384
- Češka	8	12	11	14	11
- Letonija		1	1	1	.
- Litva			1	1	
- Madjarska	68	67	56	90	40
- Cipar	1	1	1	1	1

Proizvodnja konzumnog voća, po vrstama, od strane profesionalnih proizvođača u EU zemljama, u 1.000 t ("proizvodi nakon berbe")¹⁾

- Poljska	180	178	235	249	173
- Slovenija	1	1	1	1	1
- Slovačka	1	1	1	1	
NMS-10	259	262	305	357	226
EU-25	658	750	701	716	610
Šljive (uključujući Mirabelle, Ringlo)					
- Belgija	2	2	1	0	1
- Danska	.	0	0	0	0
- Njemačka	33	60	52	83	44
- Grčka	4	3	3	3	3
- Španjolska	124	168	230	146	218
- Francuska	299	208	250	229	211
- Irska					
- Italija	104	180	128	179	191
- Luksemburg	1	1	1	1	1
- Nizozemska	7	5	6	6	.
- Portugal	18	16	17	16	16
- Velika Britanija	14	5	15	14	14
- Austrija	.	4	5	6	6
- Švedska	1	0	.	.	.
- Finska					
EU-15	607	653	708	684	711
- Češka	1	2	4	7	6
- Letonija	8	2	1	1	.
- Litva	2	2	1	1	.
- Madjarska	105	91	45	67	30
- Cipar	1	1	1	1	1
- Malta	0	0	0	0	0
- Poljska	89	107	110	133	80
- Slovenija	0	1	0	1	0
- Slovačka	1	1	2	2	.
NMS-10	207	207	164	213	120
EU-25	814	860	872	897	832
Lješnjaci					
- Grčka	4	3	2	2	2
- Španjolska	16	25	13	26	18
- Francuska	4	5	4	6	.
- Italija	110	99	83	143	129
- Portugal	1	1	1	1	0
EU-15	134	133	103	178	155
- Madjarska			0	0	
- Cipar	0	0	0	0	0
- Poljska			2	2	
- Slovenija			0	0	
- Slovačka					
NMS-10	0	0	3	2	0
EU-25	134	133	105	180	155

Proizvodnja konzumnog voća, po vrstama, od strane profesionalnih proizvođača u EU zemljama, u 1.000 t ("proizvodi nakon berbe")¹⁾

Bademi					
- Grčka	51	57	47	48	47
- Španjolska	159	225	214	86	203
- Italija	90	105	91	105	105
- Portugal	7	27	24	14	13
EU-15	307	414	376	254	368
- Madjarska	0	1	0	0	
- Cipar	4	2	2	2	1
NMS-10	4	3	2	2	1
EU-25	311	417	378	256	369
Groždje, svježa potrošnja					
- Belgija	1	1			
- Grčka	227	221	210	222	214
- Španjolska	399	333	321	331	340
- Francuska	108	72	58	64	66
- Italija	1.883	1.524	1.327	1.418	1.601
- Nizozemska	0	0			
- Portugal	57	53	52	56	50
EU-15	2.674	2.204	1.967	2.091	2.271
- Madjarska	36	32	22	24	.
- Malta	1	0			
- Slovačka		2	1	1	.
NMS-10	37	34	23	25	24
EU-25	2.711	2.238	1.990	2.116	2.295
Jagode					
- Belgija	40	43	41	44	40
- Danska	.	5	.	.	.
- Njemačka	69	104	95	125	147
- Grčka	9	9	8	9	.
- Španjolska	288	345	264	306	278
- Francuska	81	60	47	54	52
- Irska	5	1	.	.	.
- Italija	190	197	155	168	.
- Luksemburg	0	0	0	0	0
- Nizozemska	34	34	36	37	.
- Portugal	18	13	12	.	.
- Velika Britanija	42	37	45	48	53
- Austrija	12	18	14	16	14
- Švedska	11	13	9	12	10
- Finska	9	12	8	10	.
EU-15	812	890	747	848	819
- Letonija	3	5	3	3	.
- Litva		1	3	3	.
- Madjarska	12	12	3	4	.
- Cipar	2	2	2	2	2
- Malta	1	0	1	1	0
- Poljska	211	171	131	186	155
- Slovenija	1	2	1	2	2
- Slovačka	7	5	1	1	.

Proizvodnja konzumnog voća, po vrstama, od strane profesionalnih proizvođača u EU zemljama, u 1.000 t ("proizvodi nakon berbe") ¹⁾

NMS-10	237	198	145	201	169
EU-25	1.049	1.088	892	1.050	988
Kiwi					
- Grčka	35	60	12	70	70
- Španjolska	9	11	12	12	12
- Francuska	57	61	63	63	63
- Italija	250	397	321	408	398
- Portugal	9	9	10	13	13
EU-15	360	538	418	566	556
- Madjarska					
- Cipar		0	0	0	0
- Slovenija			0	0	
NMS-10	0	0	0	1	0
EU-25	360	539	419	566	556
Mandarine					
- Grčka	85	86	67	60	76
- Španjolska	1.684	1.819	2.029	2.500	1.989
- Francuska	24	23	21	27	20
- Italija	528	593	497	612	579
- Portugal	42	46	64	64	.
EU-15	2.363	2.566	2.678	3.263	2.724
- Cipar	14	38	47	50	46
NMS-10	14	38	47	50	46
EU-25	2.377	2.605	2.725	3.313	2.770
Smokva					
- Grčka	35	27	20	.	.
- Španjolska	52	56	44	.	.
- Francuska	2	3	3	3	.
- Italija	21	25	19	21	.
- Portugal	6	4	4	4	2
EU-15	117	115	90	88	85
- Cipar	4	4	4	4	4
- Malta	0	0	0	0	0
NMS-10	4	4	4	4	4
EU-25	120	120	94	92	89

Primjedba: 1) Profesionalni proizvođači odnose se samo na nove članice tj. EU-15. Minimalna proizvodnja je 30 t. U novim članicama (NMS), prikaz se odnosi na proizvodne jedinice gdje je prijelaz na profesionalnu proizvodnju (bio) lagan. U Češkoj, Sloveniji i Slovačkoj podaci se odnose na intenzivnu proizvodnju.

2) U 2000. i 2001. g. proizvodnju su procjenili stručnjaci, jer se službene procjene nisu smatrale dovoljnim.

Izvor: C.L.A.M., Eurostat, državne statistike, Prognosfruit, prilagodio ZMP.

Tablica 3

Proizvodnja konzumnih jabuka po sortama, u EU-15 (neto površina u ha)

Sort	1997 ¹⁾	2002	B	DK	D	GR	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK
Zlatni delišes	93.677	68.977	712		1.964	1.504	17.222	16.490	10	23.819	11	763	1.760	4.721		1	
Gala-Group	15.479	23.487	68		1.346		4.295	7.769	3	6.365	1	92	884	2.001		0	663
Crveni delišes-Gr.	35.302	21.172			8	6.849	3.339	2.774		5.370			8	2.824			
Jonagold-Gr. ²⁾	25.439	19.707	5.628	146	6.339	106	1	1.162	46	1.117	18	3.545	1.044	346		8	201
Elstar ³⁾	12.607	11.932	374	205	5.271			876	23	192	8	4.374	556	14		39	
Granny Smith	8.912	6.949	39		13	774	260	3.787		1.920			42	114			
Braeburn	3.850	6.229	83		952		15	3.533	1	1.238	0	29	377	1			
Cox Orange	9.433	5.360	166	100	1.234			33	4		2	666	20	0		120	3.015
Kanada Renette	6.240	5.070				16	1.852	1.825		1.156			2	219			
Boskoop	6.407	4.033	660	65	1.710		5	555			136	809	79	1		13	
Idared ³⁾	4.397	3.420	27		1.575		8	691	2	199	0		915	3			
Fuji	1.754	3.347			86		370	1.130		1.638	0		18	105			
Morgenduft	4.509	2.968					30	0		2.927				11			
Cripps P./P.Lady ⁴⁾	293	2.426					117	1.371		922				16			
Reineta Parda	2.278	2.230					1.132							1.098			
Goldparmäne	2.207	1.946			68		797	995			56		1	29			
Annurca	4.786	1.745								1.745							
Gloster ³⁾	3.741	1.510	37	52	1.103			34		46	1		212	6		19	
Holsteiner Cox	940	1.064		41	1.022								0			1	
Delbarestivale	230	938	70		408			99	1	18		318	24				
Pinova	.	728	27		513			91		47			50				
Ostale	33.957	30.196	358	789	3.314	1.130	6.850	4.378	61	5.566	681	580	960	2.123	516	1.141	1.749
Ukupno	276.438	225.434	8.249	1.398	26.926	10.379	36.293	47.593	151	54.285	914	11.176	6.952	13.632	516	1.342	5.628

Primjedba: 1) Informacije za Francusku, Španjolski i Finsku su pretvorene iz bruto u neto površine

2) Jonagored, koje do sada nisu bile uključene, zaključene s državnim podacima

3) 1997 nezaključeni podaci, bez poataka za Italiju

4) Djelomični podaci za Pink Lady Europa.

Izvor: Eurostat, državna statistika, prilagodio ZMP

Tablica 4

Uskladištene jabuke(1000 t)

proizvodnja(1000 t)

Zemlja / Sorta	1995/96	2000/01	2003/04	2004/05	2004	% uskladišteno na 1./12.
na 01. prosinac 2004.						
Jabuke ukupno	3.301,9	3.485,8	3.257 r	3.489 e		
Po zemlji						
- Belgija	190,8	152,5	168	193	356	54%
- Danska	2,6	7,3	6 e	6 e	26	23%
- Njemačka ¹⁾	178,0	349,0	291	327 r	945	35%
- Francuska ¹⁾	882,2	915,9	795	748	1.708	44%
- Grčka	101,4	126,9	83	116 e	282	41%
- Velika Britanija	97,3	77,4	83	106 e	183	58%
- Italija	1.097,7	1.171,1	1.087 r	1.245	2.035	61%
- Nizozemska	340,0	295,0 r	240	252 e	435	58%
- Austrija ³⁾	74,2	102,2	110	130	198	66%
- Portugal	96,8	77,9 r	133 r	133	273	49%
- španjolska ²⁾	240,9	210,5	220	188	553	34%
- Češka		-	40	45	553	8%
po sortama						
- Boskoop	47,3	65,9	36	41		
- Braeburn	40,5	113,3	143	178		
- Cox Orange	73,3	50,2	44	48		
- Elstar	158,3	155,1	125	164		
- Fuji	10,0	36,8	61	70		
- Gala	32,2	143,1	207	236		
- Gloster	46,2	40,6	29	23		
- Zlatni delišes	1.352,1	1.345,6	1.267	1.271		
- Granny Smith	191,0	190,5	181	174		
- Idared	73,5	90,0	95	95		
- Jonagold	417,0	462,3	345	347		
- Jonagored		-	78	95		
- Morgenduft	110,5	74,1	47	44		
- Pink Lady		-	45	39		
- Crveni delišes	257,0	290,5	268	320		

Primjedba:

1) Zalihe grupa proizvođača i njihovih članova

2) Lerida i Gerona.-

3) Štajerska r pregledano

e procjenjeno

Izvor: ZMP, EU-komisija

Prednost jesenske sadnje voćaka

Frane Ivković, dipl.ing. agronomije

dopredsjednik Hrvatske voćarske zajednice, direktor Voćarskog centra Zagreb

Berba je u tijeku, no savjesni voćari, bilo da su amateri ili profesionalci, već sada razmišljaju kada saditi novi nasad u jesen ili proljeće.

Priprema tla je važan čimbenik za budućnost budućeg voćnjaka, no za one voćare koji nisu još pripremili zemljište, postoji mogućnost da to naprave još uvijek u optimalno vrijeme prije sadnje.

Voćari amateri uglavnom sade u jame, jame treba iskopati prije sadnje, dimenzije jama moraju biti 100x100cm i dubina 60cm. Voćari profesionalci obavezno trebaju duboko obraditi površinu, dubina ovisi o voćnoj kulturi i tipu tla i ona se kreće od 45 cm pa do 70 cm.

Pravodobna priprema tla i sadnja voćki u jesen imaju veliku prednost, te jamči odličan primitak voćki i raniji dolazak u rodnost. Voćka brzo obnavlja korjenov sustav, manji je gubitak rezervnih hranjiva, a poznato je da korijen u jesen ima intenzivan rast i obnovu oštećenog korijena prilikom vađenja sadnica što znači da voćka koja je posadena u jesen u proljeće ranije kreće, nije doživjela « šok» ako je sadimo u proljeće .

U jesen posadena sadnica ima veći porast što će biti odlučujuće i pozitivno se odražava na brže dolaženje voćke u rodnost. Jesensku sadnju treba obaviti odmah poslije opadanja lišća, odnosno dok se sadnice izvade iz rasadnika, klasiraju, deklariraju odnosno etiketiraju i stave u promet.

Prema našim dugogodišnjim iskustvima to je obično početkom studenog, što ne znači da ne možemo saditi i kasnije, ako vremenske prilike dozvole i kasno jesenska sadnja, pa čak i zimska, ako tlo nije smrзло je povoljnije nego proljetna sadnja. No, i rana proljetna sadnja je povoljnija nego kasna u proljeće. Kasna proljetna sadnja je moguća samo ako su se sadnice čuvale u hladnjači i ako postoji mogućnost zalijevanja.

No, sadnja u ranu jesen omogućava sadnici dobro učvršćenje u tlu, odnosno dobar kontakt s tlom, te obnovu korjenovog sustava. U ranu jesen tlo je uglavnom još toplo, te je vlažno, a to su uvjeti za rast korijenja koje obrasta tanjim vlasastim korijenjem.

Oštećeni deblji dijelovi korijenja stvaraju kaluse, tako da i ti dijelovi mogu rasti kao novi korjenčići koji nastavljaju rast. Tijekom jeseni i zime tlo se slegne od kiša i snijega, te nastaje odličan kontakt između tla i korijenja koje se je obnavljalo i nastavilo rast još u jesen.

U takvim uvjetima mlada voćka ima odlične preduvjete prezimljavanja, te u proljeće prije kretanja vegetacije, nastavlja se intenzivan rast korijena, te tako dobro razvijen korijen, kad krene vegetacija, lagano osigurava i transportira vodu i hranu u sve dijelove voćke.

To su prednosti ranojesenjske sadnje, no to ne znači da voćke ne možemo saditi i u proljeće.

U priobalju naše zemlje od Istre do Konavala, može se saditi cijela jesen, pa čak u zimi, ako su zime blage.

Na kraju moramo zaključiti što ranija jesenska sadnja ima svoje prednosti, no kasna proljetna sadnja izaziva niz nepovoljnih čimbenika. Korijen se ne pripremi, nije se razvio i u proljeće, kad krene vegetacija, nije sposoban nadzemni dio voćke opskrbiti vodom i hranjivim tvarima, jer korijen tek počinje obnovom i

rastom, trpi nadzemni dio voćke i upravo radi toga dolazi do zastoja u rastu, pa čak i do lošeg primitka, što se kasnije odražava na dolaženje nasada u rodnost, a konačno i na rentabilnost nasada.

Kada su se voćari odlučili, bilo amateri ili profesionalci, za sadnju, osim roka sadnje ostaje još čitav niz stručnih pitanja, a odgovor trebaju potražiti od stručnjaka voćara; to su pitanja poput gdje saditi pojedinu voćnu vrstu i sortu, priprema tla, tehnika sadnje, uzdržavanje plodnosti tla, ishrana i gnojenje voćaka, berba, čuvanje i zaštita, te čitavi niz drugih pitanja iz voćarstva na koja odgovore možete dobiti od autora ovog kratkog stručnog članka, Mr. sc. dipl. ing. Frane Ivković, na tel.01 3691 007 i mob. 098 331 795.

SAPARD program u sektoru voćarstva

Tatjana Borbaš, dipl. ing. agr.

→ ***SAPARD***

Posebni pretpristupni program Europske unije namijenjen zemljama kandidatkinjama za poljoprivredu i ruralni razvitak, Republici Hrvatskoj dostupan je od 2006. godine.

Osnovne namjene SAPARD programa jesu priprema države kandidatkinje za sudjelovanje u poljoprivrednoj politici EU i jedinstvenom tržištu, prilagodba zakonske regulative u području poljoprivrede pravnoj stečevini EU te rješavanje prioritetnih i specifičnih problema u području poljoprivrede i ruralnog razvitka.

SAPARD program u Republici Hrvatskoj provodi se na temelju Plana za poljoprivredu i ruralni razvitak za 2005. – 2006. godinu, a u skladu s Višegodišnjim sporazumom o financiranju između Europske Zajednice i Republike Hrvatske (MAFA).

Operativnu provedbu SAPARD programa i Plana u Republici Hrvatskoj, odnosno funkciju SAPARD agencije, obavlja Ravnateljstvo za tržišnu i strukturnu potporu u poljoprivredi – Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva.

→ ***Mjere i sredstva SAPARDA***

Od 15 mogućih mjera, koje predviđa SAPARD program, Republika Hrvatska opredjelila se je za 3 mjere i to:

- **Mjera 1: Ulaganja u poljoprivredna gospodarstva,**
- **Mjera 2: Ulaganja u unaprjeđenje trženja i prerade poljoprivrednih i ribarskih proizvoda,**
- **Mjera 3: Ulaganja u razvoj ruralne infrastrukture.**

Sredstva potpore iz SAPARD programa osiguravaju se iz proračuna EU i Republike Hrvatske, od čega EU sudjeluje sa 75% udjela, a Republika Hrvatska s 25% udjela. Za projekte u sklopu tri navedene mjere, iz proračuna EU osigurano je ukupno 25 milijuna EUR.

Sredstva pretpristupnog fonda SAPARD, za Mjeru 1. i 2. dostupna su poljoprivrednim proizvođačima temeljem javnog natječaja koji je objavila SAPARD agencija.

→ ***Javni natječaj***

Javni natječaj, za Mjeru 1 i 2, otvoren je od **26. srpnja – 31. listopada 2006.**, do zaključno 12:00 sati, a objavljen je u NN 84/06 te na web stranici Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva: www.mps.hr.

Prijave na natječaj podnose se na obrascima SSP-1 (za Mjeru 1) i SSP-2 (za Mjeru 2), isključivo preporučeno poštom, s naznačenim vremenom slanja (sat, minuta i sekunda zaprimanja prijave u poštanskom uredu).

Obrasci za podnošenje prijave također se nalaze se na web stranici Ministarstva, a mogu se dobiti i u područnim uredima Hrvatskog zavoda za poljoprivrednu savjetodavnu službu, gdje se mogu dobiti i ostale informacije o provedbi SAPARD programa.

Detaljni uvjeti i načini za ostvarivanje sredstava iz SAPARD fonda, uključujući potrebnu dokumentaciju, propisani su **Pravilnikom o provedbi SAPARD programa (NN 56/06, 82/06)**, koji svakako trebaju proučiti potencijalni korisnici programa.

U sektoru voćarstva moguće je sredstvima iz SAPARD programa sufinancirati sljedeća prihvatljiva ulaganja: **A) Mjera 1**, Sektor voća i povrća: ulaganje u izgradnju i/ili adaptaciju staklenika i plastenika; ulaganje u opremu za staklenike i plastenike; ulaganje u izgradnju i opremanje skladišnih kapaciteta (uključujući i one s kondicioniranim uvjetima), ulaganje u opremu i mehanizaciju za berbu, sortiranje i pakiranje voća i povrća na poljoprivrednom gospodarstvu, ulaganje u sustave navodnjavanja na poljoprivrednom gospodarstvu uključujući kompjutersku opremu.

Korisnici sredstava za ulaganja u sklopu Mjere 1 su poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi (NN 66/01 i 83/02) koja ispunjavaju sljedeće uvjete:

1. da su upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava;
2. da su u sustavu PDV;
3. da imaju podmirene financijske obveze prema Državnom proračunu.

U slučajevima kada poljoprivredno gospodarstvo nije upisano dvije godine u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, nositelj ili član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, odnosno vlasnik obrta ili poslovođa u obrtu mora imati stručno obrazovanje poljoprivredne, veterinarske ili prehrambene struke (odgovarajuća svjedodžba ili diploma) ili radno iskustvo u poljoprivrednoj proizvodnji na odgovarajućim poslovima u trajanju od najmanje pet godina (Ugovor o radu).

Poseban kriterij za voćarstvo je raspolaganje s najmanje 0,5 ha voćnjaka, što se dokazuje ostvarenim pravom na poticaj u prethodnoj godini.

B) Mjera 2, Sektor voća i povrća: ulaganje u izgradnju i/ili adaptaciju i/ili opremanje pogona za preradu voća i povrća.

Korisnici za ulaganja u sklopu Mjere 2 su obrtnici i pravne osobe koji ispunjavaju sljedeće uvjete:

1. da su u sustavu PDV;
2. da imaju podmirene financijske obveze prema Državnom proračunu;
3. da su registrirani za obavljanje djelatnosti za koju podnose prijavu;
4. da su isključivo u privatnom vlasništvu
5. da su u rangu malih i srednjih poduzetnika.

Sredstvima iz SAPARD programa sufinanciraju se projekti korisnika do 50 % vrijednosti ulaganja, odnosno priznatih prihvatljivih izdataka. Potpora iz SAPARD programa isplaćuje se po završetku ulaganja, što znači da korisnik sam mora osigurati financijska sredstva za cjelokupno ulaganje.

Za projekte iz Mjere 1 iznos potpore po korisniku može iznositi maksimalno 2.500.000,00 kuna, a za projekte iz Mjere 2 iznos potpore po korisniku može iznositi maksimalno 10.000.000,00 kuna.

Bilten uređuje: Projekt “Poboljšanje institucionalne i komercijalne snage hrvatskog sektor voća“, Agriplan B.V., Ljudevita Posavskog 48, 10000 Zagreb, Hrvatska, **tel/fax.:** + 385 1 46 47 195; e-mail: agriplan@hi.t-com.hr.

Za sva mišljenja i ideje napisane u biltenu odgovoran je isključivo autor teksta. EVD, Nizozemska i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva RH ni pod kojim se uvjetima ne mogu smatrati odgovornima za sadržaj biltena.